

CAUSA HONORIS

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΔΙΗΓΟΥΜΕΝΟΣ...

ΧΡΥΣΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΠΕΝΤΑΕΤΟΥΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΣ (1973-2018) ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ Α΄

Συμπληρώνονται την 25^η Δεκεμβρίου του 2018, κοσμοσωτήριος ημέρα των Χριστουγέννων, τεσσαράκοντα και πέντε έτη από την εις επίσκοπον χειροτονία του νυν Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου του Α΄, ο οποίος κατά την πανηγυρική Πατριαρχική και Συνοδική θεία λειτουργία των Χριστουγέννων του 1973 έλαβε τον τρίτο βαθμό της ιερωσύνης αναδειχθείς Μητροπολίτης Φιλαδελφείας.

Το Χρυσούν Ιωβηλαίον, κατ' ευδοκία Θεού, της τεσσαρακονταπενταετούς καρποφόρου και αγλαοκάρπου Αρχιερατείας του Ιμβρίου Πρωθιεράρχου και Πρωτεπισκόπου της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου μαρτυρικής και καθαγιασμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, αποτελεί ευλογημένη ευκαιρία να γευθούμε από κειμένου επετειακού τα όσα «ιδία χειρί» ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος σε άλλη προ ολίγων ετών επετειακή περίσταση έγραφε και κατέθετε διηγούμενος περί της ζωής του και της πνευματικής διακονίας του ως Φαναριώτου κληρικού επί 57 έτη (1961-2018) και ως Επισκόπου της Εκκλησίας του Χριστού επί τεσσαράκοντα και πέντε έτη.

Διά χειρός Πατριάρχου Βαρθολομαίου το κείμενο αναδημοσιευμένο έχει ως εξής:

«Ήταν η 13^η Αυγούστου το έτος 1961. Ακριβώς πριν 57 χρόνια. Ο ομιλών, ηλικίας τότε 21 ετών, μόλις είχε αποφοιτήσει από την περίπυστη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, η οποία επέπρωτο να καταδικασθή δέκα χρόνια αργότερα εις άδικον αναστολήν της λειτουργίας της, συνεχιζομένην επί 40 ολόκληρα χρόνια ωσάν να μη χρειάζεται η Εκκλησία, η κοινωνία, η ανθρωπότης, αυτή η χώρα όπου εδρεύει το Οικουμενικόν μας Πατριαρχείον, θεολόγους και κληρικούς και ανθρώπους του πνεύματος και της διανοήσεως μορφωμένους και μυημένους στο οικουμενικό πνεύμα και τους ανοικτούς ορίζοντες της Πρωτοθρόνου Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην πνευματική πρόοδο των ανθρώπων και των λαών, όπως έκαναν όλοι οι απόφοιτοι της Χάλκης – δι' αυτό και η φήμη της έφτασε παντού και το κύρος της υπήρξε μέγα ως της κατ' εξοχήν Ορθοδόξου Θεολογικής Σχολής.

Μόλις, λοιπόν, είχα αποφοιτήσει από αυτή την ονομαστή Σχολή και οι 13 απόφοιτοι της χρονιάς εκείνης, 12 εξ Ελλάδος και μόνος εγώ εκ Τουρκίας, κατά την τελετή της καθοσιώσεώς μας την Κυριακή 2 Ιουλίου, στο τέλος της καθιερωμένης Πατριαρχικής και Συνοδικής λειτουργίας στο εκκλησάκι της Σχολής, ψάλαμε το "Είδομεν το φώς το αληθινόν...", όπως ήταν από ετών το έθιμο. Διότι, πράγματι, οι μαθηταί της Χάλκης κατά την φοίτησί τους εις αυτήν έβλεπαν το φώς το αληθινόν και ελάμβαναν πνεύμα επουράνιον και εμάθαιναν τα ιερά γράμματα και άκουγαν σοφές συμβουλές από σοφούς διδασκάλους, σπουδασμένους σε ορθόδοξες και ετερόδοξες θεολογικές σχολές, και αποκτούσαν εκκλησιαστικό φρόνημα και συνείδησιν ιερολοχιτών - στρατιωτών της Εκκλησίας και όλα αυτά τα εφόδια έκαναν του αποφοίτους της Σχολής μας να διακρίνονται παντού όπου απεστέλλοντο να διακονήσουν την Εκκλησία και τα γράμματα.

Ο μακαριστός Σχολάρχης μας, μας είπε κατά την καθοσίωσίν μας ότι καλούμεθα ως φρουροί να φυλάξουμε "τον ακατάλυτον θησαυρόν της Χριστιανικής κοσμογονίας, τα μεταλεία του πλούτου της προγονικής σοφίας, τους ευγενείς αδάμαντας των υψηλών Χριστιανικών συναισθημάτων" και να αγωνισθούμε ευθαρσώς υπέρ αυτών. Και, ακόμη, ο σύγχρονος θεολόγος καλείται "ως φορέας του Θεού να αποβή η ορατή παρουσία του αοράτου εν τω κόσμω".

Ο ίδιος ο Σχολάρχης μακαριστός Σταυρουπόλεως και τότε ποιμενάρχης μας Ίμβρου και Τενέδου Μελίτων με τις συμβουλές και τις προτροπές τους ενίσχυσαν την ήδη υπάρχουσα κλίσι και κλήσι και επιθυμία μου να χειροτονηθώ και να εισέλθω στις τάξεις του ιερού κλήρου. Και αποφασίσαμε με το Γέροντά μου να γίνη η χειροτονία μου εις διάκονον εδώ στην Παναγία στις 6 Αυγούστου, ανήμερα της Μεταμορφώσεως, που ήταν και Κυριακή. Όμως τα συνοδικά του καθήκοντα εμπόδισαν την έγκαιρη επιστροφή του στο νησί μας και έτσι η χειροτονία ανεβλήθη για την επομένη Κυριακή, 13 Αυγούστου, σαν σήμερα.

Ζήτησα να πάρω το όνομά του -Μελίτων- αλλά εκείνος με ωνόμασε Βαρθολομαίο για να τιμήσει ένα μεγάλο τέκνο της Ίμβρου, τον λόγιο ιερομόναχο Βαρθολομαίο τον Κουτλουμουσιανό, από το Γλυκύ. Την ευχή της ρασοφορίας με διάβασε την παραμονή, 12 Αυγούστου, στον Άγιο Γεώργιο του χωριού μου. Την επομένη έγινε η χειροτονία εδώ στον Μητροπολιτικό Ναό και, καθώς η Απόδοσις της Μεταμορφώσεως, στην ομιλία του ο Γέροντας αναφέρθηκε στην περικοπή της εορτής και με συνέστησε στη ζωή μου ως κληρικός να ατενίζω "τον Ιησούν μόνον" και όλα τα άλλα θα έρχονται και θα προστίθενται. Κατέβηκαν στην Παναγία πολλοί από όλα τα χωριά μας και παρέστησαν στη χειροτονία και πολλοί παραθερισταί από την Πόλι και το εξωτερικό. Να μη ξεχνούμε πως ήταν ακόμη τα καλά χρόνια της Ίμβρου πριν από τη λαίλαπα του 1964. Και μετά δεξιώσις στην Μητρόπολι, με αυθόρμητη ομιλία του συγχωριανού μου Παναγιώτη Κώστογλου, και γεύμα στο γειτονικό εστιατόριο του Κωνσταντινίδη. Ζήτησα από το Γέροντα να με αφιερώση τη φωτογραφία του με το καινούργιο μου όνομα. Την έχω πάντοτε σαν κειμήλιο, σαν ιερή ανάμνησι της ημέρας εκείνης κατά την οποία εισήλθα εις τα άγια των αγίων.

Έγιναν αμέσως μετά τα πανηγύρια της Παναγίας της χρονιάς εκείνης και ύστερα από λίγο άρχισα την στρατιωτική μου θητεία, η οποία διήρκεσε δύο χρόνια, στην Πόλη στην αρχή και ύστερα εδώ κοντά στην Καλλιόπολη.

Εν συνεχεία άρχισε η πενταετής μετεκπαίδευσίς μου στην Ιταλία, Ελβετία και Γερμανία, με υποτροφία του Πατριαρχείου μας. Πέραν των ξένων γλωσσών, έμαθα αυτά τα πέντε χρόνια πολλά εις την Εσπερίαν Ευρώπην για τον Καθολικισμό και τον Προτεσταντισμό, για τον τρόπο του σκέπτεσθαι των Δυτικών, για τα ήθη και τα έθιμά τους, πράγματα χρήσιμα στην μετέπειτα και μέχρι σήμερα διακονία μου εις το όντως Οικουμενικό μας Πατριαρχείο, πράγματα που καθιστούν εύκολη την επικοινωνία μου με πολλούς επωνύμους και ανωνύμους επισκέπτας που δεχόμεθα όλο το χρόνο από ξένες χώρες στο Φανάρι. Ας με επιτραπή να πιστεύω ότι όλα ήσαν και είναι μέσα στο σχέδιο της πρόνοιαις του Κυρίου για το καλό της Εκκλησίας, «ην περιεποιήσατο τω ιδίω Αυτού αίματι». Τα χρόνια εκείνα είχα την ευκαιρία να γνωρίσω τον ευγενή Πάπα Παύλο τον ΣΤ', να ζήσω ένα μέρος της Β' Βατικανής Συνόδου, να λάβω προσωπική πείρα της οργανώσεως και δράσεως του Π. Σ. Ε. στην Ελβετία, να αποκτήσω πολύτιμες εμπειρίες, χρήσιμες, επαναλαμβάνω, για όλη την μετέπειτα ζωή και υπηρεσία μου στην Εκκλησία.

Και το 1968 επέστρεψα στην Πόλι και διορίσθηκα κοντά στον Σχολάρχη της Χάλκης, όπου έμεινα μέχρι το 1972, χρονιά κατά την οποία εκοιμήθη ο Πατριάρχης

Αθηναγόρας και εξελέγη ο από Ύμβρου και Τενέδου Δημήτριος, ο οποίος και με ετίμησε αναθέτοντάς μου την διεύθυνσι του νεοσύστατου Ιδιαίτερου Πατριαρχικού του Γραφείου. Εκεί, κοντά του, στα είκοσι σχεδόν χρόνια της Πατριαρχίας του, έμαθα πάμπολλα, όχι μόνο για την οργάνωσι και τη ζωή του Πατριαρχείου μας και των εκασταχού Επαρχιών του, αλλά και για τις διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις, επαφές, διαλόγους - ένα ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων της Πρωτοθρόνου Εκκλησίας μας. Ήταν ένα μεγάλο σχολείο, μία Ακαδημία, για μένα που έμαθα εκεί, στο ταπεινό Φανάρι, όσα δεν έμαθα στα Πανεπιστήμια της Δύσεως κοντά σε όντως σοφούς Διδασκάλους. Οι σχέσεις μου με τον μακαριστό Πατριάρχη Δημήτριο επί δύο δεκαετίες ήσαν σχέσεις πατρός και τέκνου, η συνεργασία μας περισσότερο από αρμονική. Με είχε πλήρη εμπιστοσύνη και του είχα πλήρη αφοσίωση και υϊκή στοργή και ήμουν έτοιμος να τον υπηρετήσω ανά πάσαν στιγμήν σε ό,τι με ανέθετε. Ήμουν, ακόμη, ο σύνδεσμός του μες τον σοφό και έμπειρο συνδιοικητή της Εκκλησίας και Γέροντά μου αείμνηστο Μητροπολίτη Γέροντα Χαλκηδόνο Μελίτωνα, ο οποίος ενωρίτερα διεποίμανε επί 13 χρόνια τα νησιά μας εδώ και έβαλε ανεξίτηλη τη σφραγίδα της ισχυράς προσωπικότητάς του στην εκκλησιαστική και όχι μόνο ζωή τους. Τι δεν του οφείλουμε εμείς οι Ύμβριοι και μάλιστα η δική μας γενιά! Αιώνια του η μνήμη, και των Οικουμενικών Πατριαρχών Αθηναγόρου και Δημητρίου των ευεργετών μου. Πάντοτε θα τους ευγνωμονώ σύντρεις.

Και ήλθε το 1991 κατά το οποίον, ύστερα από ένα καρδιακό επεισόδιο, έχασαμε τον καλόν και αγαθόν, τον απλούν και σεμνόν και γνησίως ταπεινόφρονα Πατριάρχη Δημήτριο. Το θέλημα του Θεού ήταν να τον διαδεχθώ, όντας ήδη Μητροπολίτης Χαλκηδόνας από Φιλαδελφείας, στον πάνσεπτο και καθημαγμένο Οικουμενικό Θρόνο του Γένους των Ορθοδόξων, σαν ένας απλός κρίκος στη μακρά αλυσίδα των 270 Αρχιεπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίοι διά μέσου των αιώνων, "διά δόξης και ατιμίας, διά δυσφημίας και ευφημίας", τον διατήρησαν στην ιστορική του έδρα, στην Βασιλίδα, από την οποία σελαγίζει στην οικουμένη το φώς της πίστεως, της αγάπης, της ελπίδας, της καταλλαγής, της συμφιλίωσης και της συνεργασίας ανθρώπων και λαών, και από την οποία κηρύσσει ακούραστα λόγοις και βιώμασι Χριστόν Εσταυρωμένον και Αναστάντα.

Ευγνωμονώ και πάλιν και πολλάκις του αδελφούς αρχιερείς που με ετίμησαν τότε με την ομόφωνη ψήφο τους, καθώς και για την καλή συνεργασία τους, εκείνους τους ίδιους και τους νεώτερους που εν τω μεταξύ ανεδείχθησαν και τους κατά περιόδους συνοδικούς παρέδρους, όλα αυτά τα είκοσι χρόνια της ταπεινής πρωθιεραρχικής διακονίας μου.

Ο μελλοντικός ιστορικός θα καταγράψη ότι δεν ήσαν πάντοτε εύκολα αυτά τα διαρρεύσαντα έτη. Ήσαν γενικώς δύσκολα για το Πατριαρχείο μας και την περί αυτό εδώ Ομογένεια. Προσωπικώς εσύρθην ως υπόδικος εις τα δικαστήρια. Αντιμετώπισα πόλεμον εκ ψευδαδέλφων, οι οποίοι έθεταν τις φιλοδοξίες τους και το προσωπικό τους συμφέρον υπεράνω εκείνου της οικουμενικής Ορθοδοξίας. Το τέλος του 20ου και οι αρχές του 21ου αιώνος υπήρξαν περίοδος κοσμογονίας και ανακατατάξεως στην Ορθοδοξία και σε όλο τον κόσμο, κυρίως με την κατάρρευσι του υπαρκτού σοσιαλισμού, που σημαίνει ότι ήταν περίοδος και θετικών εξελίξεων, στις οποίες δεν έμεινε αμέτοχο και το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο. Είχαμε π.χ. κατ' επανάληψιν Συνάξεις των Προκαθημένων των Ορθόδοξων Εκκλησιών, Συνάξεις των Ιεραρχών του Πατριαρχείου μας, παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στην UNESCO, στον Λευκό Οίκο και το Αμερικανικό Κογκρέσο και στα Κοινοβούλια άλλων χωρών, προαγωγή και καλλιέργεια οικολογικής ευαισθησίας σε παγκόσμια κλίμακα, προώθησι του οικουμενικού μεταξύ των χριστιανών αλλά και του διαθρησκειακού διαλόγου κ. ο. κ..

Δεν ξεχάσαμε όμως, παραλλήλως, και το μικρόν ποίμνιόν μας εδώ στην Τουρκία. Ήδη παρατηρείται μία ανασυγκρότησις των κοινοτικών πραγμάτων της Ομογένειας, οι εκκλησίες μας ανακαινίζονται και εξωραϊζονται, επιμένουμε διοικητικώς και δικαστικώς εις την διεκδίκησιν των όσων ανέκαθεν μας ανήκουν, περιμένουμε την επαναλειτουργία της Σχολής μας της Χάλκης και ... πορευόμεθα υπομένοντες, ελπίζοντες, προσευχόμενοι "ταχ' αύριον έσετ' άμεινον". Όπως ψάλαμε στο Κοινωνικό σήμερα, "Εν τω φωτί της δόξης του προσώπου σου, Κύριε, πορευσόμεθα".

Αυτή είναι , αδελφοί και τέκνα, η μικρή ιστορία της μεγάλης- για τη σύντομη επίγεια ζωή μας- χρονικής περιόδου της ιερωσύνης μου. Δύο χρόνια στρατιωτική θητεία, πέντε χρόνια μετεκπαίδευση, τέσσερα χρόνια πίσω στη Χάλκη, είκοσι χρόνια παρά τω Πατριάρχη και είκοσι χρόνια Πατριάρχης. Απλά θα λέγαμε, όλα αυτά σαν ένα όνειρο. Εγώ θα έλεγα, μία μεγάλη ευλογία του Θεού, για την οποία Τον ευγνωμονώ και Τον δοξάζω, και πάντοτε μεν αλλά ιδιαιτέρως σήμερα, 13 Αυγούστου του 2011, που είναι ένας σημαντικός σταθμός στη ζωή μου.

Σας ευχαριστώ όλους εξ όλης ψυχής και καρδίας που ήλθατε για να μοιρασθήτε μαζί μου τη χαρά και τη συγκίνησί μου γι αυτήν την επέτειο. Τους αδελφούς Μητροπολίτας Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαον και Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμον που ήλθαν επί τούτω από την Ελλάδα, τον ποιμενάρχη μας Άγιον Ίμβρου και Τενέδου και τους Ιερωτάτους αδελφούς Σύμη κ. Χρυσόστομον, Πριγκηποννήσων κ. Ιάκωβον και Μύρων κ. Χρυσόστομον, τον Εντιμότατον Δήμαρχον Θεσσαλονίκης κ. Ιωάννη Μπουτάρη με την εκλεκτή συνοδεία του από την Αγιορειτική Εστία, τους Προέδρους των Ιμβριακών σωματείων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, επίσης με τους συνοδούς των, τους καλούς ιερείς του νησιού μας, τους καθηγητάς, τους κοινοτάρχας, τους εκ της Πόλεως φίλους με επί κεφαλής τον Άρχοντα Μέγα Χαρτοφύλακα κ. Παντελή Βίγκα, αιρετό εκπρόσωπο όλων των μειονοτήτων στο Συμβούλιο της Γενικής Διευθύνσεως Βακουφίων, και όλους ανεξαιρέτως τους συμπροσευχομένους, που η παρουσία σας με χαροποιεί, με τιμά, με ενισχύσει και με συγκινεί βαθύτατα. Ευχαριστώ ιδιαιτέρως τους προλαλήσαντες για τα καλά τους λόγια και την επιεική τους κρίσι για την πεντηκονταετή διακονία μου.

Εώρτασα εδώ με λειτουργία και τα 30 χρόνια της χειροτονίας μου ως Χαλκηδόνος και τα 40, το 2011, ως Πατριάρχης, αλλά σήμερα ο μισός αιώνας που συμπληρώνεται έχει ξεχωριστή σημασία για μένα. Εκτός των άλλων, με υπενθυμίζει ότι "προς εσπέραν εστί και κέκλικεν η ημέρα". Θυμήθηκα μαζί σας το εωθινόν του βίου μου, τις ορθρινές διαδρομές, το μεσημέρι της ζωής και τώρα την πορεία "επί την ηλίου δύσιν". "Συμποκνωμένες μνήμες και καημοί" και χαρές. "Δοξάζω τω Θεώ πάντων ένεκεν!". Από τώρα και ύστερα θα εξακολουθήσω να κάνω για την Εκκλησία και για το Γένος ό,τι μπορώ διότι το οφείλω. Ο παρών φίλτατος Καθηγητής Κώστας Δεληκωσταντής σε ένα βιβλίο του μας υπενθυμίζει τα λόγια του Kant, του μεγάλου κλασικού της Φιλοσοφίας και της Παιδαγωγικής: "Δεν οφείλεις, μόνον εάν δύνασαι. Δεν οφείλεις, διότι δύνασαι. Αλλά δύνασαι, διότι οφείλεις". Θα κάνω, λοιπόν -διότι οφείλω, διότι είναι χρέος μου- ό,τι μπορώ και, κατά Καζαντζάκη, ό,τι δεν μπορώ. Και, ως περαιτέρω διάρκεια, εφ' όσον χρόνον θα ημπορώ, εφ' όσον επιτρέψη ο καιρούς και χρόνους εν τη ιδία εξουσία θέμενος Κύριος.

Εύχεσθε, παρακαλώ, διά την από Θεού ικάνωσίν μου εν τη δυνάμει του Αγίου Πνεύματος...».

